

Voorwoord

Toen Géza Frid in 1929 Amsterdam als zijn definitieve woonplaats koos, was hij weliswaar pas vijftientig jaar maar had hij niettemin al wél een opleiding en een korte loopbaan achter de rug, die onmiskenbaar de kiemen hadden gelegd voor zijn nadien steeds duidelijker wordende kosmopolitische kunstenaarschap. Op 25 januari 1904 geboren in de Hongaarse (thans Roemeense) stad Máramarossziget waar hij als zesjarig wonderkind zijn pianodebuut maakte, verhuisde hij op zijn achtste naar Boedapest om er weldra aan de Liszt-Academie piano en compositie te gaan studeren onder de hoede van zulke indrukwekkende figuren als Béla Bartók en Zoltán Kodály, die in het middelpunt van een gistend kunstleven stonden en er in menig opzicht hun stempel op drukten. De Hongaarse hoofdstad was destijds een bruisend cultureel centrum dat de opgroeiende jongeman Frid, met zijn tóch al vroeg ontwikkelde talenten en benijdenswaardige opnemingsvermogen, de kans bood kennis te nemen van uiteenlopende artistieke stromingen op het gebied van de muziek zowel als op het terrein van de literatuur en het theater. En de maatschappelijke en politieke tendensen van die periode, die juist dáár – in het hart van Europa – in volle hevigheid voelbaar waren, zullen hem evenmin onberoerd hebben gelaten.

Hoe diepgaande invloeden Frid van die stormachtige tijd in het Boedapest van de jaren rond de eerste wereldoorlog moet hebben ondergaan, beseft ik pas goed, toen hij en ik samen de plekken bezochten, waar hij eens tot wasdom was gekomen. Want ik begreep al snel dat hij er zich aan nationale verworvenheden van een even prikkelende als specifieke allure had gelaafd maar daarboven uit in de ban was geraakt van een bruisend internationaal cultureel verkeer dat geen grenzen kent. Het lijdt dan ook geen twijfel dat Frid zó de impulsen ontving, die hem deden rijpen tot de rasmuzikant die zich overal thuis voelt en, door de héle wereld rondtrekkend, niet slechts van zijn vurige liefde voor de muziek getuigt maar bovendien oren en ogen open houdt voor wat zich anderszins in de samenleving afspeelt.

De omvangrijke toernees die hem zowel door heel Europa en de Verenigde Staten voerden als door Indonesië, de Sovjet-Unie, Israël, Turkije, Suriname, de Nederlandse Antillen en Zuid-Amerika, bevestigen dit beeld van een kosmopolitische natuur. En het is op basis dáárvan dat Frid in zijn bijna zestigjarige carrière een ware wereldburger werd, met een liefdevolle belangstelling voor

de ontwikkelingen en mensen die zich aan hem voordeden. Dat hij daaraan zeer particuliere en soms eigenzinnige observaties ontleende, verhoogt slechts de authenticiteit van zijn ontboezemingen. Des te persoonlijker werden de mémoires die hij in dit boek presenteert.

Lex van Delden